

Asia: VN/27606/2022

Valtioneuvoston asetus työttömyysetuutta määrättäessä huomioon otettavasta tulosta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Muusikkojen Liitto ry:n lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi työttömyysetuutta määrättäessä huomioon otettavasta tulosta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta (Dnro VN/27606/2022)

Esitetty asetuksen muutos on lähtökohtaisesti kannatettava ja hyvin tarpeellinen. Sen taustalla on luovien alojen pitkäaikainen vaikuttamistyö. Muutosesitys kaipaa kuitenkin osittain täsmennyksiä.

Pääasiallisena sisältönä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysetuutta määrättäessä huomioon otettavasta tulosta annetun valtioneuvoston asetuksen (1332/2002) 8 §:ää siten, että tekijänoikeuskorvaus ei olisi sovittelussa huomioon otettavaa työn perusteella saatua ansiotuloa.

Työttömyysturvalain (1290/2002) 4 luvun 4 §:ssä on säännökset sovittelussa huomioon otettavasta tulosta. Säännöksen mukaan sovittelussa tulona otetaan huomioon palkka tai muu ansiotulona pidettävä vastike, joka on saatu korvauksena työstä. Mainitun pykälän 3 momentin mukaan työttömyysetuuden sovittelussa huomioon otettavasta tulosta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Tekijänoikeuskorvaus on korvausta oikeuksien luovutuksesta tai käyttämisestä, eikä siis työstä. Tekijänoikeuslain suojaama kohde, teos tai sen esitys ei syntyäkseen välttämättä edellytä työn tekemistä tai ansiotarkoitusta.

Taustamuistiossa puhutaan tekijänoikeuskorvauksista jotka perustuvat tekijänoikeuksiin ja niihin rinnastuviin esittävän taiteilijan oikeuksiin. Selvyyden vuoksi tulisi myös nimenomaisesti todeta, että esittävän taiteilijan oikeuksiin perustuvat tekijänoikeuskorvaukset jäävät sovittelun ulkopuolelle. Esittävän taiteilijan tekijänoikeuskorvauksia maksaa taiteilijoille muun muassa Gramex.

Tuloverolain (1535/1992) 52 §:ssä säädetään eräistä aineettomiin oikeuksiin perustuvista korvauksista. Aineettomista oikeuksista saatava tulo on luonteeltaan veronalaista käyttökorvausta. Käyttökorvauksesta ei makseta sosiaalivakuutusmaksuja. Tekijänoikeuskorvauksia ovat muun muassa yhteishallinnointilain tarkoittamien tekijänoikeusjärjestöjen maksamat tekijänoikeuskorvaukset jäsenilleen tai asiakkailleen, jotka ovat korvausta järjestön edustamien tekijöiden tai taiteilijoiden tekijänoikeudellisesti suojattujen aineistojen käytöstä.

Tekijänoikeuksia voidaan hallinnoida kollektiivisesti tekijänoikeusjärjestöissä tai ne voivat olla oikeudenhaltijan itsehallinnoinnissa, mutta hallinnointitavalla ei ole vaikutusta itse oikeuksiin. EU:ssa tekijänoikeuden haltijalla on oikeus hallinnoida oikeuksiaan itse silloinkin kun kyseisten oikeuksien hallinnointi tapahtuu yleisesti tekijänoikeusjärjestön toimesta. Jos vain kollektiivihallinnoidut oikeudet jäisivät sovittelun ulkopuolelle, sääntely syrjisi perusteetta oikeuksiaan itse hallinnoivia tekijöitä ja esittäjiä. Työttömyysturvakohtelu ei voi olla määräävä tekijänoikeuksien hallinnointitavan valinnassa.

Korvaus teoksen tai sen esityksen käytöstä eli tekijänoikeuskorvaus on erotettava työstä maksettavasta korvauksesta. Näin ollen on perusteltua, että tekijänoikeuskorvauksia niiden muodosta tai hallinnointitavasta riippumatta ei huomioitaisi työttömyysetuuden sovittelussa. Esitetty tekninen ratkaisu asetuksen 8 §:n 9 kohdan muuttamiseksi niin, että tekijänoikeuskorvaus rajataan sovittelussa huomioon otettavien ansiotulojen ulkopuolelle, on näin ollen kannatettava. Tekijänoikeuskorvausten sovittelusta ulosrajaamista puoltaa myös se, että ne eivät kerrytä työttömyysturvaa.

Asetusluonnoksen 8 § 9 kohdan sanamuodon mukaan sovittelussa huomioon otettavaa työn perusteella saatua ansiotuloa ovat immateriaalioikeuksiin perustuva korvaus, kuten rojalti, käyttökorvaus ja korvaus työsuhdekeksinnöstä; ei kuitenkaan tekijänoikeuskorvaus. Tekijänoikeusperusteiset rojalit ja käyttökorvaukset ovat kuitenkin tekijänoikeuskorvauksia, joten 8 § 9 kohtaa lienee luettava niin, että sellaiset rojalit ja käyttökorvaukset jotka ovat tekijänoikeuskorvauksia, jäisivät sovittelun ulkopuolelle. Jotta asetuksen tulkinta olisi ennakoitavaa, täytyy asetuksen ja sen esitöiden olla yksiselitteisiä. Asia vaatii selvennystä.

Jos korvausta tekijänoikeuden luovutuksista maksetaan osana palkkaa, kyse on vakuutusenalaisesta palkasta, josta on maksettu sosiaaliturvamaksut, kuten työttömyysvakuutusmaksut. Tämä tilanne eroaa niistä tilanteista, joissa tekijänoikeus maksetaan puhtaasti käyttökorvauksena sen kerryttämättä sosiaaliturvaa. Näissä tilanteissa on perusteltua, että myös tekijänoikeuskorvauksen osuus, sen tultua maksetuksi palkkana, huomioitaisiin sovittelussa.

Vänttinen Ahti
Suomen Muusikkojen Liitto ry